

Mirko zatisnila oči, ter sta ga lepo pokopala. Nad obema se je izpolnila četrta zapoved božja, ki pravi: „Spoštuj očeta in mater, da bodeš dolgo živel, in se ti bode dobro godilo na zemlji.“

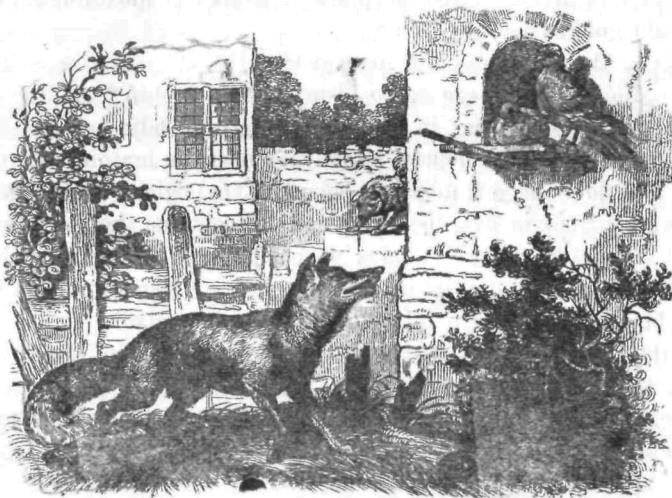
Ljubi otroci! spoštujte in ljubite svoje starše ter živite takó, kakor vam četrta zapoved božja veluje, potlej bodele gotovo tudi vi srečno in dolgo živele na zemlji. —

Poslovenil Josip Vidic.

Lisica in golobici.

(Basen.)

Lisica ugleda pred golobinjakom dve dobro rejeni golobici. Takój se približa h golobinjaku, želèč se najesti golobjega mesá. Ali golobici ste previsoko in lisica ne more do njiju. Izmisli si zvijačo ter se jame dobrikati nežnim živalcam, rekoč: „O prelepi ptičici! Kako zalo perje imate! Po vsem svetu vaju čislajo in ljubijo. Pač je res, da ste golobice podoba nežnosti, nedolžnosti in ljubezni. Tako lepih živalic še nikoli nisem videla. O golobičici

moji! Pridita tukaj doli k meni, da vaju malo bliže pogledam. Čimu bosta zmiraj tam gori v hišici čepele. Evo vam po tleh zrnja, najboljšega zrnja, pridita doli, prelepi moji živalci!“ — Takó lisica.

„Predobro te poznave, priliznjenec“, odgovori mu golobica, „ter nisve tako neumni, da bi zaradi tvoje hvale stavile svoje življenje v nevarnost.“ To rekši zagolči, da se je slišalo po vsem dvorišči.

Zdajci priletí Hektor ter požene zapeljivko izpred golobinjaka. A zadej za hišo je užé čakal gospodar premedeno sleparico ter jej poméril kroglo v glavó, da ni nikoli več prišla vlačugarit se na njegovo dvorišče.

Jelen, riba in ptič.

(Narodna pripovedka.)

Ko sta Jezus in sveti Peter po svetu hodila, ni bilo še zidanih mostóv, kakor jih imamo dandanes. Takrat so se morali ljudjé v čolnih prepeljavati čez reke in potoke. Ljudjé, ki so ta posel opravljali, imenovali so se brodarji ali brodniki.

Tako je bil oče, ki je imel tri sinove. Vsi trije so bili brodniki. Imeli so siromašno kôčo ob reki, ki je bila zeló globoka a ne široka. Ko se sinovi užé naveličajo vednega brodarénja, sklenejo narediti most preko reke in mostnino pobirati. V malo tednih je bil most užé narejen. Najstarejši sin gré prvi mostnino pobirat. Prišla sta pa Krist in sv. Peter. Krist je vprašal sina, mostnino pobirajočega: „Koliko je mostnine?“ Sin odgovori: „Sto goldinarjev.“

Krist vpraša dalje: „Ali nečeš nič družega?“

Sin: „Nič družega nečem nego samo čisto zlató in srebró!“

Krist mu našteje 100 goldinarjev in gré dalje.

Ko pride najstarejši sin, ki je mostnino pobiral, domóv, reče: „Jaz sem danes dobro služil. Dva človeka sta želela preko mosta, a jaz sem 100 goldinarjev zahteval od njíju, in dala sta mi jih.“ —

Ko tó čuje drugi sin, reče: „Le potrpite; jutri grem jaz mostnino pobirat in nastavl bom dvesto goldinarjev mostnine.“

Družega jutra gré mlajši sin na most, da pobira mostnino. Prišla sta zopet sv. Peter in Krist. Krist povpraša: „Koliko je mostnine?“ Sin odgovori: „Dvesto goldinarjev, nič več.“

Krist: „Ali ne vzameš nič družega?“

Sin: „Nič družega nego samo čisto zlató in srebró.“

Krist mu našteje denar in otide s sv. Petrom dalje.

Ko zvečera drugi sin domóv pride, reče očetu in bratom: „Evo me! jaz sem danes več dobil nego li moj brat včeraj. Evo pogledjte dvesto goldinarjev! Tudi danes sta prišla ona dva človeka in naštela mostnino, kolikor sem zahteval.

Tretji, najmlajši sin, reče: „Jaz pa pojdem jutri mostnino pobirat.“

Ko to slišita prva dva brata, rečeta mu: „Ubogi siromak! ti si pre-neumen, tebi ona dva človeka niti vinarja ne bosta dala.“

Najmlajši brat reče: „Poskusiti vendar smem svojo srečo, morda še več dobim, kakor sta dobila vidva obá skupaj.“

Družega jutra se najmlajši brat napravi in gre mostnino pobirat. — Zopet prideta sv. Peter in Krist do mosta.

Krist vpraša: „Koliko je mostnine?“

Sin odgovori: „Toliko, kolikor mi v božjem imenu podelita.“ —

Krist: „Bi li se rad od mene kake umételnosti naučil?“

„Rad,“ odgovori mostninar, „ako mi bi kaj koristi donesle.“

Ko to Krist sliši, reče mostninarju: „Bodi jelen!“ In jedva je to izgovoril, bil je mladenič v jelena izpremenjen. Krist zopet reče: „Bodi človek!“ In jelen se pri tej priči izpremení v človeka.

In zopet Krist reče: „Bodi riba!“ Mladenič je bil zdajci v vodi v ribo izpremenjen. Zlate plavute je imel, luske od čistega srebrá, a namesto oči je imel dva draga kámena. Na Kristovo besedo je bil zopet človek. — Nató reče Krist mladeniču: „Umételnost, katere te zdaj učim, donesla ti bode mnogo koristi. A zdaj ti rečem: „Bodi ptič!“

In glej, zal ptiček sferčí proti nebu; peroti je imel zlati, a rep je bil z biseri pokrit; namesto oči je imel dva dragocena kámena. Krist zopet reče: „Bodi človek!“ in ptič se v tem hipu izpremení v človeka.

Nato reče: „Te tri umételnosti naj ti bodó na veliko srečo!“ To rekši otide s sv. Petrom dalje.

Ko se stori večer, gre sin domov. V hišo stopivšemu se brata iz vsega grla nasmejeta, ter ga draždeč vprašata, jeli kaj prida mostnine prinesel. — Brat jima reče: „Več sem je prinesel, nego-li vidva v obeh dnevih.“

Najstarejši brat ga začudeno gleda in mu reče: „Nu pa pokaži, koliko imaš!“

Tudi srednji brat ga zaničljivo pogleda, rekoč: „Kaj boš ti uboga sirota? Mar je pri tebi šlo več ljudi preko mosta, nego li pri nama?“

Najmlajši brat odgovori: „Tega ne vem, koliko ljudi je šlo preko mosta, ali to pa vem, da sta ona dva človeka šla, ki vsak dan prideta. Ta dva sta me naučila umételnosti kakoršnih nobeden izmed vaju ne zna.“

„Há! há! há!“ se mu brata zasmejeta. „Pokaži no svoje umételnosti, da vidiva koliko znaš.“

In mlajši brat se je začel izpreminjati, da ju je bilo grôza in strah. Mislita sta si brata, da je coprník in ubiti sta ga hotela; ali on jima zbeži.

Ko je užé dolgo popotoval daleč po svetu, pride v neko deželo v katerej je bil imovit kralj, ki je imel gradove od samih biserov. Pri tem kralju se za hlapca ponudi in pasel je krave, gosí in prašiče.

Necega večera je bila pri kralju veselica in velika pojedina. Plesali, pili in jedli so, kakor da bi bilo kako ženitovanje. Ko so se užé vsega naveličali, reče prvi kraljevi minister: „Zdaj naj pa še vsak pokaže, če zna kako umételnost.“

Ko to najmlajši brat sliši, ki je na kraljevem dvoru za hlapca služil, približa se h kralju in ga prosi, da bi on smel svoje umételnosti pokazati. Kralj si je mislil, da se pastir šali, a vendar privoli v njegovo prošnjo.

Ko brat dobí privoljenje, stopi v sredo dvorane ter reče škať vode prinesiti. Ko se to zgodi, izpremení se najpred v lepega jelena. Vsi so osupeli in ga gledali z začudenjem. Kraljeva hči pristopi in si odlomi košček rogovja, da bi ga v spomin imela. Kmalu potem se izpremení v prelepo ribo, ki plava v škaťu po vodi. Kraljeva hči si vzame jedno plavuto in si jo shrani v spomin. — Naposled se mladenič izpremení v zalega ptiča, ki je vse gledalce očaral. Kraljeva hči mu izpuli jedno pero iz peroti, in si je spravi v spomin. Vse to je pa varno shranila v zlato skrinjico, katero je zaprla z zlatimi ključi. — Primerilo se pa je, da je moral kralj na vojsko in tudi hlapec za spremljevalca ž njim. Daleč v sovražnikovej deželi se kralj spómne, da je pozabil žezlo (kraljevo palico) domá, brez katere se ni smelo na vojsko. Hitro razglasí po vsem taboru, da tisti, ki mu prinese palico, dobode njegovo hčer za ženó. Takój priskoči hlapec in reče, da mu on prinese palico. Kralju je bilo to všeč. Zdajci se hlapec izpremení v ptiča in zletí na kraljev dom. Ondu je nekaj časa trkal na okno, da so mu odprli, potem je povedal, čímu je prišel, in dali mu so žezlo. — Ko pride nazaj v kraljevi tabor, je kralj še trdo spal. Ker ni hotel kralja buditi, vleže se tudi on malo k počitku. V tem pa pride kraljev dvorni strežnik mimo spijočega mladeniča. Vidéč, kako trdo spi vzame gorjačo in ga ubije. Potem vzame kraljevo žezlo, zbudi kralja ter mu je dà, rekoč: „Ravno zdaj pridem iz vašega kraljevega dvora ter vam prinesem žezlo, kakor je bilo naročeno kravjemu pastirju. Ta slepár vam je ušél ter ga ne bode nikoli več pred vaše oči. Nič drugzega ga ni bilo kakor sama laž. Škoda le, da je toliko časa živel na

vašem kraljevem dvoru.“ Takó je lagál kraljevi strežnik, ki je hlapca ubil. Potem naglo otide iz kraljevega šotora, da pokoplje mladeniča.

Kmalu se je vojska končala in kralj je premagal sovražnika. Užé so bili domá in kraljevi strežnik se je pripravljaj, da se poročí s kraljičino. V tem prideta Krist in sv. Peter do óne jame, v katerej je bil mladenič pokopan. Krist takój zakliče: „Mladenič vstáni!“

V tem trenutku se prikaže mladenič iz jame in reče: „O kako dolgo sem spal; je li se kralj užé probudil?“

Krist mu odgovori: „Kralj se je užé probudil, vojska je končana in ravno danes se kraljevi strežnik pripravljaj, da se poročí s kraljičino. Téci toraj na kraljevi dvor, ker ti nisi spal, nego bil si mrtev!“

Ko to mladenič sliši, hitro se izpremeni v ptiča in sfrčí pred kraljevi dvor, kjer se je užé vse pripravljalo k svatovščini. Pred kraljevi dvor dospévi, izpremeni se v človeka in sede na klop pred kraljevo palačo.

Tu sedečega najde postrežnik in ga vpraša, zakaj tù sedí in čaka? Mladenič ga prosi, da bi ga pustil v dvorano, kjer je gostija. Postrežnik mu odgovori: „Ako znaš kako umételnost, idi v dvorano, ako pa ne znaš ničesar, ne svetujem ti tega!“ „Mladenič mu pové vse, kar zná, in postrežnik ga pelje v dvorano.

Ko mladenič v dvorano stopi, pové, da bi rad svoje umételnosti pokazal. Kralj mu v to privóli. Mladenič se hitro izpremeni v jelena. Kraljičina, ki je bila nevesta, stopi po zlato skrinjico, v katerej je hranila košček jelenovega rogovja. Kmalu se vrne. Zdaj pristopi k jelenu in mu pritisne košček tjá, kjer mu je malo rogovja manjkalo, in glej! v dvorani je stal prelep jelen, kateremu so se vsi čudili.

Jelen se zdaj izpremeni zopet v človeka in reče prinesiti škaaf vode. Ko se to zgodi, izpremeni se v ribo. Ali jedne plavute je ribi manjkalo. Kraljičina pritisne plavuto, ki jo je imela v skrinjici, tjá, kjer je ribi plavute manjkalo, in bila je cela riba.

Mladenič se zdaj izpremeni v ptiča, ali jedne peroti mu je manjkalo. — Kraljičina mu pritisne perot in zal ptič je stal pred njimi v dvorani.

Kralj vse to vidèč, izpozna svojega nekdanjega pastirja. Tudi kraljičina ga je izpoznala, ter rekla, da je to tisti, kateri je bil prišel po kraljevo žezlo.

Takó je prišla strežnikova prevára na dan. Zna se, da se je bil tega želó ustrašil.

Kralj se razjezí in da nazočím gostom naslednje vprašanje: „Kaj se mora storiti s starim ključem, ako se izgubí, ter se v tem nov naredí, a potlej se stari ključ zopet najde?“

Ženin odgovori prvi temu vprašanju in reče: „Novi ključ se mora na žrebélj obesiti, a stari ključ ostane, da se rabi.“

Kralj ga ostro pogleda in mu reče: „Sam sebi si sódil, ker ti nisi pravi ženin moje hčere, nego ta mladenič je, ker on je, ki mi je žezlo prinesel.“ To rekši, zapové hlapcem, da ga zvežejo in obesijo.

Ko se je vse to zgodilo, obhajala se je poroka s kraljičino. Potem se je začela velika gostija, pri katerej sem tudi jaz bil. Dali so mi jesti in piti iz naprstnika, kar je góla resnica, ker imam še zdaj jezik moker.

Zapisal Aleksander Dekval.